

'Mensen bij milieubewustzijn brengen'

In de serie 'Armen ontmoeten' staat ditmaal een nieuwe levensstijl centraal: groepen en individuen die kiezen voor een sobere levensstijl op gelovige gronden, met het oog op de schepping. 'Op Tocht' sprak met Marjolein Tiemens-Hulscher (1964) uit Driebergen (parochie Sint Maarten). Zij studeerde plantenveredeling en werkte jaren in haar vakgebied. Grotere kerkelijke betrokkenheid zorgde bij haar voor een omslag: ze ging zich inzetten voor de combinatie van geloof en duurzaamheid. Op haar website www.groengeloven.com zegt ze over die persoonlijke missie: "In mijn ogen biedt het geloof een geweldig uitgangspunt voor een duurzame levenshouding.

Daarbij denk ik bijvoorbeeld aan eerbied voor de schepping, naastenliefde, solidariteit en gerechtigheid. Als je vanuit deze beginselen leeft, dan volgt daar voor mij een duurzame levensstijl uit. Toch zie ik veel gelovigen en (kerkelijke en/of religieuze) organisaties worstelen met de vraag hoe dit te vertalen naar het dagelijks leven. Dit komt denk ik omdat we ons vaak niet bewust zijn van de consequenties van ons eigen handelen op het grote geheel. Met de site GroenGeloven probeer ik daar inzicht in te geven."

Dat doet ze ook met cursussen, lezingen en workshops – voor kerken en andere organisaties. Daarnaast rondde ze in 2017 de opleiding tot parochiemedewerker catechese van het Aartsbisdom Utrecht af, met een zelf ontwikkelde cursus 'Leven in verbondenheid' als catecheseproject waarin duurzaamheid en de encycliek *Laudato si'* van paus Franciscus een prominente rol spelen. Marjolein: "Ik heb in mijn werk twee drijfveren. Op de eerste plaats het besef dat we leven in verbondenheid met alles wat leeft. Dat betekent dat je nadenkt over de invloed van jouw keuzes op het leven van anderen, de natuur en het milieu. Dat je probeert te leven niet ten koste van de ander, maar zo dat er genoeg is voor iedereen. Een tweede drijfveer is leven uit

dankbaarheid. Met name als ik buiten in de natuur ben, waar het stil is. Dan denk ik: wat zijn we toch bofkonten, dat we hier mogen wonen. Dit wordt ons in de schoot geworpen. Daar wil ik behoedzaam mee omgaan."

De band met de natuur is haar met de paplepel ingegoten, allebei haar ouders zijn echte veldbiologen. "Met name mijn moeder was erg 'biologisch' ingesteld, zoals we dat nu zouden noemen. Ze wilde geen groente waar gif op zit want dat is slecht voor ons en slecht voor de natuur. Zij bestelde daarom veertig jaar geleden al wekelijks een doos met 'onbespoten groenten' bij de winkel. Als gezin brachten we veel tijd buiten door en kregen we alle mooie verhalen uit de natuur mee."

Met die achtergrond is het geen verrassing dat Marjolein in Wageningen plantenveredeling ging studeren. "Veredeling gebeurde van oudsher op het boerenbedrijf. Boeren selecteerden de beste planten uit een gewas om opnieuw uit te zaaien of om te kruisen. Zo kon de boer, op een natuurlijke manier, gewassen ontwikkelen in een door hem gewenste richting."

Later kwamen in haar vakgebied de weefselkweek en de genetische manipulatie op. Met name bij dat laatste voelde Marjolein zich niet thuis. Ze vertrok bij het aardappelkweekbedrijf waar ze tien jaar werkte en stapte over naar het Louis Bolk Instituut. Daar wijdde ze zich met hart en ziel aan de ontwikkeling van de biologische plantenveredeling. Tot ze haar gelovig hart liet spreken en startte met GroenGeloven.

In haar werk had ze van dichtbij gezien hoe verwoestend de mens met landbouw bezig is. De media toonden op andere terreinen eenzelfde beeld van de mens. "Dat raakt je, wanneer je zoals ik je zo verwant voelt met de natuur. Toen ik meer actief werd in de Kerk, besloot ik te stoppen met mijn wetenschappelijke werk. De natuur is voor mij schepping, een plek van Godsontmoeting en dan doet de manier waarop we met de natuur omgaan

echt pijn. Ik miste in de Kerk dat natuurbesef heel erg. Daar gaat het vooral over de relatie mens-God en mens-mens, maar nauwelijks over de relaties mens-aarde en God-aarde. Terwijl we, als we oog voor de schepping hebben, het over alles hebben – het gaat over het gehele leven, alle leven. Dat vind ik ook het mooie van de encycliek *Laudato si'* van paus Franciscus: hij beschrijft daarin hoe nauw de relaties mens-mens, mens-God en mens-aarde met elkaar samenhangen. Als we ons innerlijk verbonden voelen met alles wat bestaat, zegt hij, zullen soberheid en zorg spontaan ontstaan. Dit is mijn hoop.”

In deze tijd van klimaatverandering ligt ontmoediging op de loer, ook bij haar zo geeft ze toe, met name bij het lezen van de krant. “Inheemse volken die hun leefgebied kwijtraken voor de aanleg van sojaplantages, -routes en -havens bijvoorbeeld. We beseffen het misschien niet, maar ook wij hier in het rijke Westen zijn afhankelijk van wat de aarde ons biedt! Als ik soms denk aan de wereld waarop mijn kinderen van 15 en 17, en eventueel hun kinderen, terecht zullen komen, kan de moed me in de schoenen zinken. Aan de andere kant wil ik de groene boodschap uitdragen juist omdat ik ongerust ben.”

Een belangrijk middel daarvoor is haar website GroenGeloven, een rijke informatiebron. Het bevat onder meer blogs, overwegingen voor vieringen en een cursus- en lezingenaanbod. Inspirerend zijn de interviews die ze hield met andere ‘groene gelovigen’. Zoals met de franciscaan Roland Putman die vertelt hoe delen en duurzaamheid je leven verrijken. Of met een stadsecoloog, een duurzame landbouwer en een biologisch kwekersechtpaar. Alle geïnterviewden vertellen op de site hoe ze hun geloof of levensovertuiging uitdrukken in een duurzame manier van leven en werken. De website bevat ook de ‘10 geboden voor het milieu’. Deze zijn gebaseerd op het werk van paus Benedictus XVI, die vanwege zijn grote betrokkenheid bij natuur en milieu ‘de groene paus’ werd genoemd. Het boekje de ‘tien geboden voor het milieu’ is afgeleid van het Compendium voor de Sociale Leer en uitspraken van met name paus Benedictus XVI. Deze tien geboden zijn niet dwingend geformuleerd, maar zijn wegwijzers voor een duurzame levensstijl.

Marjolein: “Je moet steeds de vraag voor ogen houden: Wat is de plek en de rol van de mens in de schepping? De schepping is er niet voor ons. Deze is ons weliswaar gegeven, maar niet om mee te doen wat we willen. We zeggen wel dat het ‘onze aarde’ is, maar dat is uiteindelijk niet zo. Misschien eventjes, dan geven we de aarde weer door aan de volgende generatie. En uiteindelijk is de aarde van God, we zijn er te gast.”

Ze merkt dat haar verhaal wel aankomt bij mensen als ze een lezing of cursus geeft. “Ik geef handreikingen om het christelijk geloof duurzame handen en voeten te geven in het leven van alledag. Het is wel opvallend dat vooral protestantse kerken me uitnodigen voor een lezing. Ik zou het leuk vinden om ook voor katholieke geloofsgemeenschappen mijn verhaal te doen.”

“Ik ben vaak verbaasd over de ‘milieubewusteloosheid’ – de term van is Koos van Noppen – bij gelovigen, en ook bij niet-gelovigen trouwens. Als we God en Zijn schepping liefhebben, kan ik niet begrijpen dat we zo vaak dingen doen die de schepping schaden. Is het onverschilligheid? Is het niet-weten? Ik denk een combinatie van die twee.

Mensen willen geen moeite doen om zich hierin te verdiepen, uit gemakzucht en eigenbelang. Want die vliegvakantie naar Spanje is wel fijn.”

“Ik wil mensen bij milieubewustzijn brengen. Als je God en de schepping liefhebt, dan vind ik dat je dat ook moet uitdragen in je dagelijks leven. Anders is het een loos begrip. Dat heeft consequenties voor wat je eet, je vakanties, je vervoer, hoe je met je spullen omgaat.” Dat betekent zeker geen karig en saai leven, aldus Marjolein. Ze zou haar leven dan ook niet als sober karakteriseren, anderen misschien wel. Het is maar wat je onder sober verstaat. “We hebben geen auto en doen dus veel op de fiets. Dat betekent dat je meer contact hebt met de natuur en daar vreugde aan beleeft. We halen ons eten bij de biologische boerderij en zijn zo verzekerd van eerlijke en lekkere producten van goede kwaliteit zonder bijmaak. We genieten dus volop van het leven. Daar hebben we niet steeds nieuwe spullen of verre vliegreizen voor nodig. Paus Franciscus zei het heel mooi: ‘Als je hart leeg is, ga je het vullen met materiële consumptie. Als je je hart met andere dingen vult, is materiële consumptie minder nodig.’”

Meer informatie: www.groengeloven.com

door Roland Enthoven